

Eksempelsaker jordbrukets miljøordninger

Janne Fossum

Marit S. Hoen

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

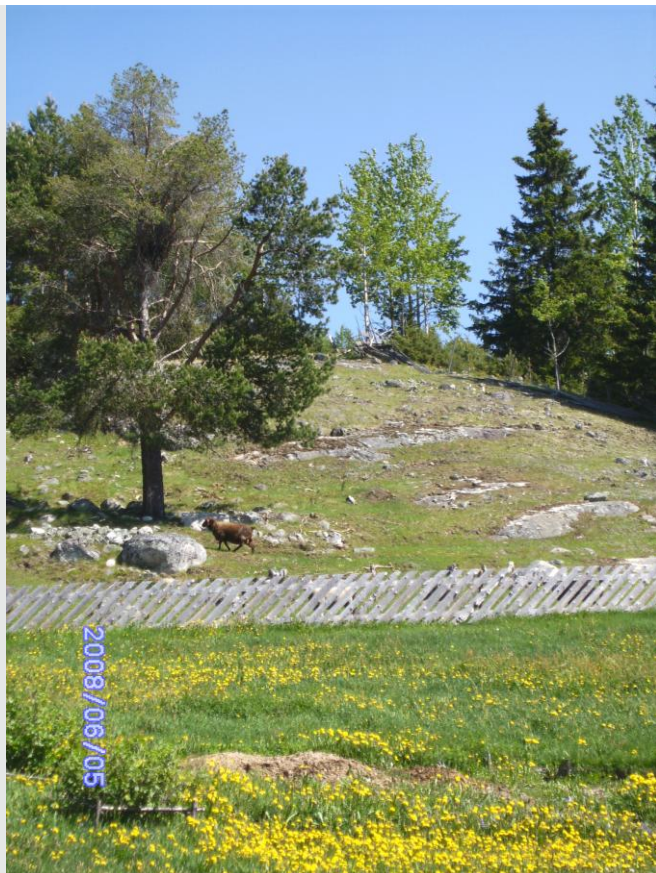

Innhold

- Omfanget og innholdet i noen klagesaker i SMIL og RMP
- Dispensasjoner i RMP
- Avklaring fra Landbruksdirektoratet
- Nytt RMP-program
- Ofte stilte spørsmål (OSS)

Klagesaker i SMIL (spesielle miljøtiltak i jordbruket)

Det er svært få klagesaker vi får inn til oss.
De vi har behandlet de siste fem årene er klager
på ulike avslag om tilskudd:

- 2026: én klage hittil
- 2025: to klager
- 2024: to klager
- 2023: tre klager
- 2022: tre klager

Klagesaker RMP

Det er svært få klagesaker vi får inn til oss. De vi har behandlet de siste tre årene er klager på avslag om tilskudd:

2023: ni klager

2024: to klage

2025: ti klager

Innhold og resultat - klagesaker SMIL 2022-2026

Tiltak	Saksgang	Statsforvalterens vedtak – samtlige vedtak er opprettholdt
Etablere gjerde rundt fulldyrka areal som skal brukes til beite	Kommunen avslo søknaden, da tiltaket ikke er prioritert i lokale retningslinjer for SMIL.	Det omsøkte tiltaket er ikke i tråd med forskriften § 1. <i>Formålet</i> og § 5. <i>Tilskudd til kulturlandskapstiltak og forurensningstiltak</i> og heller ikke prioritert i kommunens tiltaksstrategi for SMIL.
Utbedring og restaurering av eksisterende gjerder	Kommunen avslo søknaden, da det ikke er planlagt rydding av gammel kulturmark, kun rydding gjerdetræse.	Det omsøkte tiltaket er ikke i tråd med forskriften § 1. <i>Formålet</i> og § 5. <i>Tilskudd til kulturlandskapstiltak og forurensningstiltak</i> og heller ikke prioritert i kommunens tiltaksstrategi for SMIL.
Grøftespyling / spyling jordbruksdreneringen	Kommunen avslo søknaden, da tiltaket ikke er nevnt i tiltaksstrategien deres. Tiltaket vurderes som årlig vedlikehold.	Spyling av grøfter er ikke nevnt i kommunens tiltaksstrategi og ikke tilskuddsberettiget. Tiltaket er forventet gjennom vanlig jordbruksdrift.
Restaurering av stabbur	Kommunen avslo søknaden, da den økonomiske ramma ikke strakk til for å kunne gi tilskudd til tiltak med lavest prioritet i kommunens tiltaksstrategi.	Vi kan ikke se at kommunen har innskrenket eller utvidet forskriftens formål, virkeområde og vilkår i sin tiltaksstrategi. Vi har også vektlagt kommunalt selvstyre.
Grøfte- og bekkerensk	Kommunen avslo søknaden, da de mener tiltaket har liten effekt på jordbruksarealet og ikke vil gi vesentlige forbedringer av produksjonsegenskapene (krav etter kommunens strategiplan for SMIL-midler).	Statsforvalteren konkluderte med at søker ikke oppfylte grunnvilkårene for ordningen, jf. forskriften § 3 første ledd.
Innkjøp og drift av Nofence-klaver til storfe på utmarksbeite	Kommunen avslo søknaden med begrunnelse i at tiltaket som gjelder etablering av beite på areal som ikke er klassifisert som gammel kulturmark, ikke inngår i SMIL-ordningen, jf. forskriften § 1.	Vi mener kommunen sitt avslag er i tråd med SMIL-forskriften og i samsvar med kommunens egne retningslinjer for ordningen.
Restaurering av gammel seterbygning til bruk som overnattingssted for jakt og friluftsliv	Kommunen avslo søknaden med begrunnelse i at foretaket ikke oppfylte grunnvilkårene for å motta tilskudd, forskriften § 3 første ledd.	Det foregikk ikke en tilskuddsberettiget produksjon på landbrukseiendommens areal på søknadstidspunktet. Kun registrert produktiv skog på eiendommen. Tiltaket oppfyller heller ikke formålet med SMIL-forskriften (så utfallet ville blitt det samme). Avslag i tråd med forskrift og retningslinjer for ordningen.
Utbedring av hydrotekniske tiltak	Kommunen avslo søknaden fordi den ble sendt inn to måneder etter at arbeidet var gjennomført. Det ble søkt om tilskudd til Drenering og SMIL på samme type tiltak.	Vi viser til ordlyden i SMIL-forskriften om at det normalt ikke gis tilskudd til prosjekt/tiltak som er påbegynt/utført og hensikten med dette.
Eablering av innmarksbeite langs bekk	Kommunen begrunnet avslaget med at det omsøkte tiltaket vil kunne øke forurensningen til bekken og med viktigheten av å beholde kantsonen langs bekker og vassdrag.	Vi har spesielt vektlagt kommunens tiltaksstrategi og det kommunale selvstyre ved prøving av det frie skjønn, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.
Utskifting av gamle vinduer på seterbu med nye miljøvennlige vinduer i riktig stil	Kommunen begrunnet avslaget med at hel utskifting av vinduer ikke er tilskuddsberettiget, jf. felles retningslinjer for forvaltninga av SMIL-tilskudd i Hallingdal og uttalelse fra kulturminneforvaltningen i fylkeskommunen.	Vi viser til det som står om utskifting i SMIL-rundskriv, retningslinjer om SMIL-tilskudd i Hallingdal og fylkeskommunens uttalelse.
Opprensning av gårdsdam	Kommunen avslo søknaden. Nesten hele tiltaket var gjennomført før det ble søkt. I tillegg ble det utført på ugunstig tidspunkt for arten stor salamander som finnes i dammen.	Vi har lagt vekt på at tiltaket var utført før det ble søkt på, og på det kommunale selvstyre ved prøving av det frie skjønn, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

I våre saker: kulturlandskapstiltak

- Innkjøp og oppsetting av gjerder på areal som ikke er klassifisert som gammel kulturmark. Vurderes som vanlige jordbruksdrift ved hold av husdyr, jf. § 1.
- Foretaket oppfylte ikke vilkårene i SMIL-forskriften § 3 første ledd. Rene skogeiendommer er ikke berettiget SMIL-tilskudd.
- Vedlikehold og utbedring av eksisterende gjerder uten planer om rydding og reetablering av tidligere innmarksbeiter/gammel kulturmark, oppfyller ikke kriteriene for tilskudd, jf. § 5.
- Begrenset økonomisk ramme.

I våre saker: forurensningstiltak

- Foretaket oppfylte ikke vilkårene i SMIL-forskriften § 3 første ledd.
- Tiltaket var påbegynt før det ble omsøkt, jf. § 3 femte ledd.
- Søkt om tilskudd fra SMIL og Drenering på samme type tiltak.

Innhold og resultat - klagesaker RMP 2023-2025

Klagegrunn/tiltak	Saksgang	Statsforvalterens vedtak – samtlige vedtak er opprettholdt
Klage på de endelige tilskuddssatsene for regionale miljøtilskudd i jordbruket for Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus for søknadsomgangen XX	Vedtakene om regionale miljøtilskudd som det kan klages på er: - førstestansens (kommunens) vedtak om innvilgelse og utbetaling av tilskudd - avslag på tilskudd - avvisning av søknad - vedtak om dispensasjon Vedtakstypene nevnt ovenfor er fattet med bakgrunn i om ulike type vilkår er oppfylt. En kan klage på førstestansen sin vurdering av disse vilkårene.	Statsforvalteren sin fastsetting av endelig tilskuddssats er ikke et enkeltvedtak som det er mulig å klage på. Klagen avvises med bakgrunn i at vilkårene for å behandle klagen ikke er oppfylt, jf. forvaltningsloven § 34.
Grasdekt vannvei	Under stedlig kontroll vurderte kommunen at kun deler av det omsøkte tiltaket Grasdekt vannvei i åker oppfylte vilkårene for tilskudd. De avsto tilskudd til ca 400 meter av totalt omsøkt ca 1000 meter. Kommunen begrunnet avslaget med at det var observert stor andel ugras (frø og rot), men lite grasarter. De hadde heller ikke mottatt dokumentasjon på kjøp av grasfrø. I tillegg avkortet kommunen søknaden på bakgrunn av feilopplysning som ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling. Klager mener det ikke kan tolkes at ugress ikke oppfyller vilkåret. Klager peker videre på at funksjonen for den grasdekte vannveien er å unngå erosjon fra overflatevann i drag, og at dette er oppfylt.	Det flerårige grasdekket har til hensikt å redusere vannhastighet og graving fra overflatevann i åkeren i tillegg til å holde bedre på jordsmonnet under selve grasdekket. Denne funksjonen mener Statsforvalteren at er tilstrekkelig godt ivaretatt på den aktuelle vannveien (jf. bilder). Kommunens reaksjon er etter Statsforvalterens vurdering for streng ut fra formål, vilkår og beskrivelse av ordningen Grasdekte vannveier og grasstriper i åker. Det er i regelverket for Regionale miljøtilskudd for ordningen Grasdekte vannveier ikke krav til at vannveien skal slås, og det er heller ikke krav til andel gras i vannveien i forhold til andre planter som vokser i vannveien. Statsforvalteren er enig med kommunen i at det ikke er ønskelig med stor andel ugras i vannveien, men ulempen med dette er i hovedsak for bonden selv, som vil være mest utsatt for spredning av ugras fra vannveien inn i tilgrensende åkerareal. Det viktige med vannveien vil være om den oppfyller formålet med vannveien (reduksjon av avrenning) og det formelle kravet (bredde) som er satt i regelverket for vannveien. Dette mener Statsforvalteren er tilstrekkelig ivaretatt for den aktuelle vannveien. Opphevet kommunens vedtak.
Avkorting på bakgrunn av feilopplysning	Foretaket søker om tilskudd for tiltaket Ingen jordarbeiding om høsten på 250 dekar. Foretaket opplyser i søknaden: «Hei dere på landbrukskontoret! Nå er det akkurat samme situasjon som i fjor. Alt for bløtt til å gjøre noe nå, men dette kan endre seg. Jeg skal gi beskjed dersom vi endrer noe.» Foretaket tar kontakt og oppdaterer søknadstall i dialog med kommunen før endelig vedtak om tilskudd fattes. Er dette en feilopplysning?	

Dispensasjoner RMP

Foto: Stock

Endringsfrist

- Rakk ikke legge til ytterligere tiltak før 29. okt. Begrunnet med syk ektefelle og måtte ta seg av hus og barn. Bedt ettersende dokumentasjon (legeerklæring). Vedtak: Avslag
- Direktesådd fangvekst, men ikke skjønt at kunne søke tiltaket Ingen jordarbeiding om høsten på samme areal. Vedtak: Avslag
- Ikke forstått at han kunne søke på spredning av husdyrgjødsel. Vedtak: Avslag
- Søker har vurdert at sone for pollinerende insekter ikke oppfyller vilkårene for tilskudd i søknadsåret og utelatt å søke på dette tiltaket. Kommunen har ved stedlig kontroll vurdert at pollinatorsonen oppfyller vilkår og oppfordret søker til å søke om dispensasjon fra endringsfristen for å kunne legge til tiltaket.....

Avklaring fra direktorat om SMIL-tilskudd

- Ved innføring av nye lovpålagte krav, kan det ikke lenger gis SMIL-tilskudd til tiltak som bidrar til å oppfylle disse kravene.
- Husk å sjekke opp dette i lokale retningslinjer/tiltaksstrategier for SMIL. Slik at dere sikrer at dere ikke gir tilskudd til slike tiltak.

SMIL-tilskudd gis ikke for å innfri lovpålagte krav som har trådt i kraft.

Det forventes at *vanlig* jordbruksdrift oppfyller lovpålagte krav.

Ingen har krav på SMIL-tilskudd

Oppdatering av tiltaksstrategier/lokale strategier for SMIL

- Rullering av Regionalt miljøprogram (RMP) har nå startet. Nytt program skal gjelde for perioden 2028 - 2031.
- Miljøutfordringene som beskrives der, skal gjenspeiles i kommunenes tiltaksstrategier/lokale retningslinjer og tilpasses lokale forhold.
- Tiltaksstrategier/lokale retningslinjer som utløp i 2025 eller utløper i 2026, kan enkelt oppdateres for bruk fram mot 2028.
- Alle må forberede en større oppdatering av strategiene, slik at disse er klare til bruk innen søknadsfristene for SMIL og Drenering i 2028.

Ofte stilte spørsmål (OSS)

- OSS gir svar på spørsmål vi har ofte har fått fra kommunene om ulike tilskuddsordninger kommunene og vi forvalter (f.eks. SMIL og RMP)
- Se ellers ulike rundskriv fra Landbruksdirektoratet.

Se vår temaside:

[Miljøtiltak | Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus](#)

Følg [Viken-bonden på Facebook](#) for å få aktuell informasjon om jordbruk og skogbruk fra Statsforvalteren.

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Facebook [sfos.no](https://www.facebook.com/sfos.no)

Nettside statsforvalteren.no/os

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus